

DRUSTVO OTPORA

Za popularizaciju kulture otpora i solidarnosti

12. broj (prosinac, 2020.)

12. broj

Ovo izdanje časopisa je 12. broj Društva otpora, koji izlazi od 2013. godine u izdavaštvu Mreže anarhista (MASA-FAO-IFA). Svi dosadašnji brojevi dostupni su online za čitanje na issuu.com/drustvootpora i za skidanje u PDF formatu na masari.noblogs.org/glasilo/. Časopis donosi anarhističku teoriju, povijest, analize, praksu i pregled srodnih društvenih gibanja komentirajući ih s anarhističkih pozicija.

U ovom broju čitajte

Donosimo vam u ovom broju kratku priču 'Mekušac', Antona Pavloviča Čehova. Zatim tekst o tome kako anarhisti promatraju disciplinu, kroz riječi Bakunjina. U nastavku možete čitati važnu stavku našeg samoorganiziranja tj. pitanje financiranja grupa, organizacija i pokreta. Tekst iz 2011. pokojnog bugarskog anarhiste Aleksandra Nakova o važnosti organizacije u pokretu, čiji je prijevod naša prva suradnja s FAB-om, anarhističkom federacijom iz Bugarske. Kratki tekst o primatu društvene borbe naspram teorija zavjera koje prožimaju društvo s obzirom na koronu. Preporuku filma 'Ples u sindikatu', španjolske drame iz 2016. godine. Mariu Simonetti - anarhisticu rodom iz Istre, kritiku demokratskog socijalizma i anarhističke alternative, instituciju ateneuma, pregled bugarskog

anarhističkog pokreta kroz autobiografiju Aleksandra Nakova od 1936. do 90-ih, širenje Mreže anarhista na sjeverozapad zemlje, priču o otmici gazde iz Urugvaja, te kratke crte o povijesti djelovanja u Rijeci. Za kraj pogledajte prvi filmski uradak izdavaštva Mreže anarhista u 2020. godini.

Pratite nas na društvenim mrežama:

 YouTube kanal 'Li berteri',
 facebook.com/drustvootpora,
 twitter.com/mrezaanarhista,
mrezaanarhista.wordpress.com,
masais.noblogs.org i
masari.noblogs.org

Mekušac (Anton Pavlovič Čehov)

'Prije neki dan pozvao sam u kabinet guvernantu moje djece, Juliju Vasiljevnu. Trebalo joj je platiti.

– Sjedite, Julija Vasiljevna! – rekoh joj. – Dajte da napravimo obračun. Vama je novac, sigurno, potreban, a vi ste tako fini pa ga nećete sami tražiti... Dogovorili smo se po trideset rubalja mjesečno.

– Po četrdeset...

– Ne, po trideset! Imam zapisano. Uvijek sam guvernantama plaćao po trideset. Kod nas ste proveli dva mjeseca.

– Dva mjeseca i pet dana...

– Točno dva mjeseca. Tako kod mene piše. Znači, sljeduje vam šezdeset rubalja. Oduzme se deset nedjelja, nedjeljom niste s Koljom učili, nego samo šetali. I tri praznika.

Julija Vasiljevna pocrveni i poče čupkati karner, ali ni riječi!

– Tri praznika - prema tome, manje dvanaest rubalja. Četiri dana je Kol-

ja bio bolestan i nije bilo satova.

Radili ste samo s Bajrom. Tri dana su vas boljeli zubi i moja žena vam je dozvolila da ne držite satove poslije podne.

Dvanaest i sedam su devetnaest. Oduzmimo. Ostaje, hm, četrdeset jedna rublja. Točno?

Lijevo oko Julije Vasiljevne pocrveni i ovlaži se. Zadrhta joj brada. Ona se nervozno zakašlja, zašmrče, ali ni riječi!...

– Uoči Nove godine razbili ste šalicu za čaj s tanjurićem. Manje dvije rublje. Šalica je skuplja, obiteljska je, bog s vama! Što nam sve nije propalo! Zatim se zbog vaše nemarnosti Kolja popeo na drvo i pokidao kaputić. Deset manje. Zbog vaše nepažnje je i sobarica ukrala Varjine cipele. Vi morate o svemu voditi računa. Zato primate plaću. Prema tome, dakle, još pet rubalja manje. Desetog siječnja ste od mene uzeli deset rubalja...

– Nisam uzimala! – prošapta Julija Vasiljevna.

– Ali imam zapisano!

– Pa neka. Dobro.

– Kad se od četrdeset jedan oduzme dvadeset sedam ostaje četrnaest.

Oba oka se napuniše suzama. Na dugom lijepom nosiću pojavio se znoj. Jadna djevojčica!

– Uzela sam samo jednom – reče ona drhtavim glasom. – Od vaše supruge uzela sam tri rublje. Više nisam uzimala.

– Je l'? Pazi, molim te, to kod mene nije zapisano! Četrnaest manje tri, ostaje jedanaest. Evo vam vaš novac, draga! Tri, tri, tri, jedan i jedan. Izvolite!

I ja joj dadoh jedanaest rubalja. Ona ih uze i drhtavim prstićima gurne ih u džep.

– Merci – prošapta.

Skočih i počeh da šetam po sobi. Obuzeo me bijes.

– Na čemu merci? – upitah.

– Na novcu.

– Pa ja sam vas pokrao, do đavola, opljačkao! Ama, ukrao sam vam! Na čemu onda merci?

– Na drugim mjestima mi uopće nisu plaćali...

– Nisu plaćali? Pametno! Našalio sam se s vama, dao sam vam surovu lekciju. Dat ću vam svih vaših osamdeset! Evo u kuverti su spremljene za vas! Ali zar se može biti takav pekmez? Zašto se ne bunite? Zašto šutite? Zar se na ovome svijetu može živjeti da se ne pokažu zubi? Zar se može biti takav mekušac?

Ona se kiselo osmjehnu i ja na njenom licu pročitah: "Može!"

Zamolio sam je za oprost zbog surove lekcije i dao joj, na njeno veliko čuđenje, svih osamdeset. Bojažljivo se zahvalila i izašla. Pogledah za njom i pomislih: lako je biti silan u ovome svijetu!

Prvi puta izdano 19. veljače 1883. u ruskom časopisu "Oskolki" (br. 8)

Samodisciplina kroz oči anarhista

Bakunjin o disciplini

'Disciplina, međusobno povjerenje kao i usklađenost su sve izvrsne kvalitete kada su pravilno razumijevane i prakticirane, ali katastrofalne kada su zloupotrebljavane. Priznajem da uvelike ne vjerujem onima koji konstantno govore o disciplini. Ova opsesija je izuzetno opasna (...) gdje disciplina gotovo uvijek u jednu ruku znači despotizam, a u drugu slijepu automatsku podčinjenost autoritetu. Ovaj gotovo religijski kult autoriteta i poslušnosti kvari i potkopava (...) društvo i skoro briše sve osjećaje za slobodu i vjeru u spontani, prirodni, živući poredak koji jedino slobodni i smisleni odnosi između svih pojedinaca mogu stvoriti. Ako pričate s vlastima o slobodi, oni će vikati kako je to kaos! Oni zamišljaju kako će se bez prisilne i nasilne discipline države ljudi početi međusobno klati, kako društvo bude istovremeno tonulo u kaos i primitivno divljaštvo. (...)

Neprijateljski, kakav jesam prema autoritarnoj koncepciji discipline, nikada ne niječem da je postojanje određene vrste discipline potrebno, ne one automatske već dobrovoljne i inteligentno razumijevane, za obaviti bilo kakav kolektivni pothvat u koji je uključeno više pojedinaca. U navedenim uvjetima, disciplina je dobrovoljna koordinacija individualnih napora u ime zajedničke svrhe. U trenutku revolucije, usred borbe, postoji prirodna podjela poslova ovisno o sposobnostima svakoga, koje procjenjuje cijeli kolektiv; neki zapovijedaju, a neki izvršavaju zapovijedi. Ali, niti jedna funkcija ne ostaje trajno fiksirana i neopoziva u jednoj osobi. Hijerarhija ne postoji (...) stoga onaj koji je jučer zapovi-

jedao, već sutra može izvršavati zapovijedi. Nitko se ne uzdiže iznad drugih, a ako se i uspne, već u sljedećem trenutku se spušta, poput valova mora, koji se uvijek vraćaju u razinu jednakosti.

U takvom sustavu, moć, ispravno govoreći, više ne postoji. Ona je raspršena među kolektivom i postaje pravi izričaj slobode sviju, vjerodostojna i iskrena realizacija volje svakog pojedinačno... ovo je jedina prava disciplina, potrebna za organi-

zaciju slobode. Ovo nije vrsta discipline koju propovijeda Država, koja želi staru, rutinsku, automatski-slijepu disciplinu. Pasivna disciplina je temelj svakog despotizma.'

Prijevod: Mreža anarhista, rujana 2020.

Izvor: *Michael Bakunin, The Knouto-German Empire and the Social Revolution, Part I* u Bakunin on Anarchism (Sam Dolgoff), Black Rose Books, 2002.

Samofinanciranje je naša furka

Tema na kojoj se lome koplja od kada smo aktivni kao organizacija, a neki od nas nešto duže i kao pojedinci, je uvijek bilo pitanje financiranja. Radi se sigurno o 15 godina nesporazuma, suprotstavljenih mišljenja, ali i principijelnosti.

Prvo iskustvo je dolazilo još iz DIY ('učini sam') supkulturne zajednice, u kojoj smo pokušali ustanoviti samoorganizirani kolektiv Infoshop Mica Maca, koristeći kao vanjski suradnici prostorije jedne udruge. Količina pritiska da kao tadašnji Infoshop zadužen za aktivnosti održavanja anarhističke i radničke biblioteke, koristimo projekte grada kako bi si financirali kemijske, blokice i možebitne tribine dovela je do odlaska našeg anarhističkog projekta iz prostorija udruge, kako bi sačuvali svoju autonomiju, ali i obraz.

Drugo iskustvo dolazilo je u okvirima tadašnje nacionalne anarhosindikalističke organizacije Mreže anarhosindikalista, u kojoj smo kao dvije lokalne grupe bili preglasani od ostatka organizacije, na temu kako je u redu uzimati novce od Ministarstva kulture za naše izdavačke djelatnosti, što je nama jednostavno bilo nezamislivo, na svu sreću ti se planovi organizacije nisu nikada ni ostvarili.

Nekome se može učiniti 'pa dobro, što vi izvolijevate, u čemu je problem s vama čistuncima'. No, problem je vrlo praktične i pragmatične prirode, daleko od nekog ideološkog čistunstva. U grubo, kada bi se razlozi trebali svesti na tri osnovna, oni bi glasili:

- Ako predložimo široj populaciji kao anarhisti, da je samoorganizacija superiornija i efikasnija u sukobu s gazdama i državom od organizacije u okvirima stranaka i NGO sektora, onda je krajnje licemjerno i neuvjerljivo to ne pokazati i vlastitim primjerom. Zamislite pamflet u kojem navodite sve blagodati direktne akcije i samoorganizacije, a onda na kraju piše financirano projektima Europske unije, Ministarstva kulture i Općine Pičkovci. Ljudi s punim pravom mogu reći: 'pa dobro koga vi zajebavate, to ni vi sami niste u stanju poduzeti'.

- Ako ulazimo u sukob s institucijama koje nas financiraju, poput grada, županije, Europske unije itd., količina naše slobode govora i djelovanja je određena dobrom voljom naših mecena. Nitko vas neće financirati da bi vam zatim dozvolio da ga bespoštedno kritizirate. Takva situacija se svodi na dva logična završetka: kritiziranje mecena u okvirima dozvoljenog, što ih nikada ne dovodi u istinsku opasnost, već je samo predstava za publiku između profesionalnih aktivista i navodne 'demokratske' vlasti, ili okretanje samofinanciranju i formuliranju korjenite kritike i djelovanja koja mogu zaista mijenjati stvari. Oni koji prate navodnu 'nezavisnu scenu', sigurno mogu nabrojati dosta projekata i časopisa koji su se ugasili čim su ostali bez vanjskih izvora financiranja, unatoč srceđapajućim apelima vlastima da ih nastavite financirati.

- Organizacija koja je u stanju osloniti se na svoje snage, uvijek je borbenija i efikasnija od organizacija koje ovise o blagonaklonosti donora i mecena. Možda je tema potpuno deplasirana, ali zamislite dijete koje je odraslo na selu i zna da se za svoj obrok mora ustati ranije kako bi si ga osiguralo, te bucmasto dijete odraslo u gradu koje kada se digne jednostavno otvori svoj frižider i pojedje papicu koju je najčešće majka donijela iz obližnjeg supermarketa. Mislimo da ne bi trebali dugo mozgati kada bi morali donijeti sud koje je dijete samostalnije, jače i žilavije. Primijenite tu analogiju i na organizacije i stvar će vam biti puno jasnija.

Svi ti ljudi koji su dolazili u sukob s nama po pitanju samofinanciranja uglavnom su završili kao plaćeni profesionalni aktivisti u NGO sektoru ili stranačkom životu države. To bi trebalo biti dovoljno objašnjenje zašto i dalje guramo samofinanciranje kao pravi put bilo koje organizacije koja želi biti borbena, da ne kažemo revolucionarna. Svi naši pamfleti, naljepnice, zastave, transparenti, časopisi, i sva događanja, skupovi, kongresi, turniri, prosvjedi bili su samofinancirani. Naše djelovanje ne ovisi o blagonaklonosti gradskih otaca ili projekata Europske unije, jer stremimo njihovom prevazilaženju i ukidanju.

Put je dug, a posebno je velika čar kada znaš da si sve izgradio svojim rukama, i da su svaki poraz i pobjeda naši i više ničiji.

Mreža anarhista

Zašto pokret treba organizaciju

Sada, kada je prošlo više od jednog stoljeća otkako je Proudhon u odvratno buržujsko lice bacio svoju poznatu optužbu, naime, 'vlasništvo je krađa'. Radeći to, potpisao je rodni list socijalnog anarhizma. Da razjasnimo, što je socijalni anarhizam i zašto je potrebno napraviti neke razlike kako bi se pojam jasnije definirao?

Anarhizam, kao negacija autoriteta, ugnjetavanja i porobljavanja čovjeka, prirodna je ljudska tendencija stara koliko i samo čovječanstvo. Ljudi su ustajali, pojedinačno i kolektivno, protiv svih oblika ugnjetavanja, bez obzira bilo u obitelji ili bilo protiv društvenog, političkog ili vjerskog ugnjetavanja. Ovaj anarhizam se uvijek izražavao borbom, u čistoj i divljoj pobuni, a njegovi su korijeni duboko usađeni u instinkt, prije nego li u razumu.

Međutim, anarhizam kao doktrina koja ima za cilj uspostaviti novi poredak, izražen u konkretnom pokušaju preobrazbe društvenih struktura i promjene odnosa među članovima društva - dolazi iz 19. stoljeća. Anarhizam je, nakon stoljetnih razdoblja inkubacije, svoje znanstveno utemeljenje stekao u djelima nadarenih mislilaca, koji nisu njegovu izvornost sterilizirali, već su mu samo dali artikulirani oblik. Stvorili su društvenu ideologiju, koja je čistom analizom mogla odgovoriti na mnoga pitanja.

Sada, star više od jednog stoljeća, anarhizam ima svoju prošlost,

prošlost koja je istovremeno ispunjena slavom i snovima. Slavom zbog bogatstva svojih ideja koje dopiru do razmišljanja naprednih učenika i radnika, koji će ih na kraju moći i ostvariti. Također, i zbog strasti koju je anarhizam pružio svim ljudima koji su se njime bavili kroz pisanje, zagovaranje i djelovanje. Unatoč brojnim tragedijama, od koje su neke plaćene životima, ove su ideje uspjele preživjeti. Od Tokija, Barcelone, Chicaga, Moskve, Londona i Rima, hrabra borba anarhista pridonijela je ljudskoj emancipaciji. Prošlost je ispunjena i snovima, jer bez obzira na jednostavnu, logičnu i racionalnu ideologiju, bez obzira na gotovo religioznu uvjerenost koja je vodila svoje heroje do vješala, u svijetu u kojem su pokazali hrabrost - spremni za svoja uvjerenja i umrijeti, unatoč svemu tome; anarhizam nije uspio i nije postao realnost u niti jednoj zemlji.

Objašnjenja za to su mnoga, ali nedovoljna. Do danas još uvijek postoje ljudi koji u anarhizmu imaju tendenciju vidjeti samo negaciju. Negacija ima svoje mjesto samo do točke u kojoj je uvod u stvaranje. Doprinos onih mislilaca i propagandista, koji su u prošlom stoljeću anarhizam učinili socijalnim, doveli su ga dalje od samonegacije i učinili kreativnim licem revolucije. Nažalost, puno anarhista nije moglo ili nije htjelo naučiti ovu lekciju.

Još uvijek vjerujem da će tek kada se anarhisti organiziraju na dosljedan, ozbiljan i ujedinjen način, konačno

moći doprijeti i sudjelovati na svjetskom planu, te prestati biti pasivni promatrači i umjesto toga postati aktivni sudionici u svakodnevnoj ljudskoj svrsi stvaranja. Kao što sam već spomenuo, anarhizam se nije uspio ostvariti. Pokušaj u Španjolskoj je bio iznimka. Španjolska je također veliko povijesno iskustvo, kojem smo se dužni neprestano vraćati i promišljati o njemu.

O organizaciji

U našim se društvenim krugovima iskreno možemo složiti da su organizacijski problemi stvorili najživlje argumente. Vjerujem da je to zbog činjenice da postoje dva potpuno različita načina razumijevanja anarhizma i trebamo ih definirati ako želimo rasvijetliti problem. To je zato što je jasno da anarhistu, koji tvrdi kako pripada određenoj filozofskoj školi, nije nužno potrebna organizacija. Točnije, ta je osoba individualist. Suprotno tome, revolucionarni anarhista, budući da mu je cilj transformirati društvo, čak i sada vjeruje da je potrebno stvoriti čvrstu strukturiranu organizaciju koja je u stanju svim svojim članovima pružiti bliske veze i kontinuiranu uzajamnu pomoć. Kako bi se to postiglo, od njega se traži da svojevolumeno ograniči svoju slobodu i podvrgne se samodisciplini kada je to nužno, tako da bi zajedno u organizaciji bili efektivni i ujedinjeni.

Ukratko, postoje dva izbora za one koji tvrde da pripadaju anarhizmu. U jednu ruku, anarhizam se može

smatrati kao element društvenog stanja koji sam po sebi ne treba organizaciju, i kao takav pruža okvire za individualnu aktivnost. U drugu ruku, anarhizam se promatra kao društvena doktrina koja može biti odmah ostvarena, ali kao takva treba kolektivnu akciju i odlučnost kako bi se ostvarila, što zahtijeva stabilnu organizaciju. Ovaj izbor je nužan, zato što grupe ljudi imaju pravo na egzistenciju samo kada su sposobni odgovoriti na bazične potrebe i ciljeve društvenog grupiranja. U suprotnom, stvaramo kraljevstvo konfuzije i nedostatka volje.

Iz ove perspektive mogli bismo tvrditi kako su jedino oni koji su voljni prihvatiti principe i potrebnu disciplinu koje organizacija zahtjeva,

sposobni formirati organizaciju. Članovi, koji su jedino mogući sudionici, takve revolucionarno anarhističke organizacije su oni koji prihvaćaju da je takva transformacija održiva, u vremenu u kojem trenutno živimo.

Sve u svemu mi se organiziramo zato što je nužno da djelujemo odmah, s ciljem društvene transformacije i zbog toga što je to nužni uvjet društvene rekonstrukcije. Organizacija je potrebna i zato što svaki pokret treba organiziranu strukturu; anarhističku, jer je cilj stvaranje slobodnog društva, revolucionarnu, jer je to način da se napravi fundamentalni zaokret u ostvarivanju društvenog poretka. Ono što želim reći je da bismo trebali težiti pre-

ciznom ograničavanju i definiranju organizacijskog problema koji postoji u našim krugovima. Cilj koji se anarhisti trude postići, stvaranje društva slobodnih ljudi, ne može se postići metodama koje negiraju ciljeve.

- *Aleksandar Nakov, 2011.*

Prijevod: Mreža anarhista, studeni 2020.

Izvor: The Dossier of Subject № 1218, A Bulgarian Anarchist's Story by Alexander Nakov (Black Cat Press, 2016.)

Teorije zavjera ili društvena borba

Ukoliko ne želite pogubljeni lutati od jednog ekscentričnog YouTube zapisa i populističkog političara do drugog u potrazi za 'istinom', ono što trebate napraviti je izgraditi unutrašnji kompas principa i vrijednosti, te teoretsku podlogu s kojom možete analizirati svijet oko sebe. U suprotnom ćete u vremenima kriza i sukoba biti prepušteni teorijama zavjera i beskorisnim paničnim pogledima na svijet koji vam nikako neće ići u prilog, dok će gazdama koji vas iskorištavaju i političarima koji vas lažu najvjerojatnije ići u prilog. 5G, vaccine, maskice, izvanzemaljci, ljudi gušteri, masoni, Židovi, invazija muslimanskih izbjeglica i Kineza, znate vrlo dobro o čemu pričamo.

Prošla su vremena kada su kvalitetnu izobrazbu mogli dobiti samo djeca aristokrata i plemića, informacije su svima koji znaju čitati i imaju želje ulagati u sebe dostupne u svim knjižnicama, a da ne pričamo o online arhivama besplatnih knjiga i tekstova. Vi ne morate biti doktori sociologije kako bi imali teoretsku podlogu za analiziranje svijeta oko sebe. Prijašnje generacije radnika koji su odrastali u borbi kroz štrajkove i prosvjede nisu bili doktori znanosti, već bi i nakon jednog štrajka mogli shvatiti na kojoj strani je gazda, policija, sindikalna birokracija i svećenstvo, a na kojoj radnik. Sve što su trebali je zauzeti se za sebe da bi dobili prvu lekciju 'politike i gospodarstva'.

U čemu je onda problem? Jedan dio problema se nalazi u nepostojećoj društvenoj borbi kroz koju bi stu-

denti i radnici mogli učiti o svijetu oko sebe. Zemlje s visokim postotkom štrajkova, okupacija, blokada i prosvjeda imaju daleko načitaniju i samosvjesniju populaciju, koju se ne može samo tako vozati, za razliku od zemlje poput naše u kojoj je količina pasivnosti i letargije izrazito visoka. Drugi dio problema je što vrijednosti, principi i teoretska podloga koji se vrte po medijima, u školama i u organizacijama civilnog društva uglavnom dolaze od strane vladajućih. Drugim riječima, vrijednosti i teorija koju smo primorani proživakavati svaki dan, lansiraju ljudi koji ne žele da se stvari mijenjaju na bolje za većinu, a ne od npr. organizacija radnika, seljaka, studenata i dr. koji se bore za viši životni standard i drugačije organizirani svijet.

Kao ljudi koji su sudjelovali u studentskim blokadama i okupacijama, radničkim štrajkovima i anti-sistemskim prosvjedima, možemo vam dati mali putokaz, ali ne možemo umjesto vas izgraditi unutrašnji kompas vrijednosti i principa. Smatramo da su analize koje uzimaju u obzir da živimo u klasnom društvu u kojem postoje suprotstavljene grupe ljudi poput radnika i gazda, daleko bliže istini od toga da smo svi jedna velika sretna obitelj pod kapom iste nacionalnosti ili vjeroispovijesti. Druga stvar je da smatramo da su vrijednosti uzajamne pomoći, solidarnosti, borbenosti, kritičnosti, međusobnog uvažavanja, bolje od milosrđa, nemilosrdnog natjecanja, pasivnosti, priklanjanja većini i ksenofobije, odnosno od straha i mržnje prema drugačijima.

Ples u sindikatu

Donosimo vam španjolsku dramu iz 2016., koja prati anarhističku vojnu kolonu CNT-a (Nacionalne konfederacije rada, anarhosindikata) na vojnoj misiji u jednom baskijskom gradiću Meroño. Film donosi lezbijsku ljubavnu priču između anarhistice Alicije iz Bilbaa, pripadnice milicije CNT-a i domaće djevojke Rosarite, obiteljski povezane s lokalnim fašistima (točnije s ultrakonzervativnim karlistima i njihovom milicijom Requetés).

Unatoč tome što baskijski nacionalisti staju na stranu španjolskih republikanaca i anarhista u španjolskom građanskom ratu, karlisti podupiru fašističkog generala Francisca Franca jer su religiozni fanatici za monarhizam. Naslov filma je inspiriran plesom kojeg CNT pokušava organizirati u selu usred vojnog sukoba. Možemo se nadovezati na citat Emme Goldman koji glasi; 'ako ne mogu plesati, ne želim biti dio vaše revolucije', s pragmatičnijim pristupom: ako ne znate pucati revolucije i pobjede neće ni biti.

Maria Simonetti – anarhistica rodom iz Istre

Mariu smo našli nakon što smo već izdali pamflet *Istarski anarhisti*, u kojem smo opisali život njezine sestre Eugenije Simonetti. Ovim putem ispravljamo tu grešku, pošto je nismo uvrstili u popis naših anarhističkih boraca koje je iznjedrila Istra, ali i kao osobu koja je zadužila internacionalni pokret svojim borbenim djelovanjem u Italiji, Francuskoj, Belgiji i Americi.

Maria se rodila u općini Kaštelir u Istri 4. rujna 1896., danas mjesto po imenu Kaštelir-Labinci, od oca Giovannija i majke Elene Ulianich. Povremeno se koristi lažnim imenom 'Maria Carmi Melato'. Iz zapisa vlasti u Trstu otkrili smo kako su je opisali kao ženu sa 'superiornom naobrazbom i kulturom', 'zapaljivim karakterom' i 'živahnim inteligencijom'. Bila je najaktivnija od svojih sestara (Eugenije, Elene i Giudite) u liberterskom, anarhističkom pokretu. Pošto smo o Eugeniji već pisali, samo ćemo spomenuti kako je bila aktivna u tršćanskim anarhističkim krugovima kao i sestra Marija, te da je planirala atentat na Mussolinija i bila u španjolskom građanskom ratu na strani anarhista u vojnoj Koloni Ascaso.

Maria zajedno s radnicima i nekolicinom anarhista, kao odgovor na palež brodogradilišta Cantiere San Marco, kojeg su izazvali fašisti na sjeverozapadnoj obali Italije, ispod Genove, uzvraća isto mjerom 01. ožujka 1921., nakon čega je nekoliko dana kasnije uhićena. Zbog olakotnih okolnosti je oslobođena s ostalih 15 radnika, pošto ju je oslobodio čovjek kojemu je spasila život za vrijeme radničkih nereda, njemački inženjer. Prema policijskim izvještajima aktivna je u 'feminističko-komu-

nističkim krugovima', na položajima s većom odgovornošću, te vrlo aktivna kao propagator općenito u ženskim krugovima, ali i česti organizator i propagator radikalnijih prosvjeda.

1925. napušta Trst s lažnim dokumentima te se smješta u blizini Pariza. 1927. biva uhićena s Carlom i Riccardom kao 'talijanski subverzivci koji pljačkaju sefove', te biva zatvorena u Versaillesu. 1928. njezine podatke zahtijeva belgijska policija, zbog zločina na koji sumnjaju da je počinila u Liègeu, belgijskom gradu, zbog čega je francuske vlasti žele izbaciti iz države. Iste godine biva oslobođena i pronalazi posao u jednoj socijalističkoj štampari. 1930. se seli u Ameriku, gdje se pridružuje anarhističkoj grupi tzv. 'Vatrostalima', tj. 'otpornima na vrućinu'. U kontaktima je s anarhis-

tima koji putuju u Španjolsku boriti se na strani anarhista 1936. u građanskom ratu. 1938. je pod budnim okom fašističke policije koja je prati u New Yorku i New Jerseyju, koji bilježe kako je kontinuirano predana liberterskom pokretu. Godine 1940. pomaže talijanskim i španjolskim anarhistima koji se nalaze po francuskim logorima. Poslije II. svjetskog rata iz Amerike povremeno putuje u Italiju kako bi potpomagala anarhističkom pokretu.

Točno mjesto smrti Marie Simonetti nije nam poznato, osim da je preminula 31. prosinca 1971.

Prijevod i prilagodba: Mreža anarhista, rujan 2020.

Izvor: Biblioteka Franco Serantini

Kvazi-socijalistički populist 21. stoljeća

Svi ste vjerojatno čuli za brend 'demokratskog socijalizma', termin skovan polovicom 20. stoljeća, koji opisuje socijaliste orijentirane na "izbornu utrku" kao metodu društvenih promjena. Termin je dobio svoj veliki skok u popularnosti nakon što se je Bernie Sanders prozvao 'demokratskim socijalistom', tijekom predsjedničke kampanje 2016. godine u Americi i osudio ekonomske nejednakosti u društvu, time nastavljajući trend Occupy pokreta koji je na dnevni red ponovno postavio kritiku klasnog društva 2011. godine, na svojim prosvjedima sa sloganima '99% protiv 1%', te drugim temama.

Premda je termin 'demokratskog socijalizma' nešto noviji i djelomično je nastao kao osuda totalitarizama 'komunističkih zemalja' i izabiranja parlamentarizma naspram revolucionarnog pristupa, metoda reformističkog socijalizma je starija. Među demokratskim socijalistima ima različitih pristupa, od onih koji smatraju kako je primarna parlamentarna borba, do onih koji su za kombinaciju društvenih pokreta, štrajkova radnika, od kuda vuku glasove za izborne utakmice na putu osvajanja vlasti. Ono što ih sve čini istima je cilj, osvajanje državnih institucija putem izbora kako bi započeli s reformama u smjeru socijalizma, što najčešće za njih podrazu-

mijeva nacionalizaciju banaka i industrije, tj. stavljanje istih pod državnu kontrolu.

Tu dolazimo do dva ključna problema za sve one koje zanimaju istinske društvene promjene.

1) Jesu li plaćeni profesionalci u politici, koji čine gornji sloj stranaka, metoda koja će omogućiti radnicima i širim masama edukaciju i osposobljavanje, za direktno-demokratsko vođenje svojih organizacija i društva; te

2) je li nacionalizacija, odnosno, stavljanje radnih mjesta pod državnu kontrolu - socijalizam u svom punom značenju, kao

direktno-demokratsko upravljanje radnih mjesta od strane radnika.

Pitanja su, dakako, retorička. Nagovaranje radnika od strane aktivista 'demokratsko-socijalističkih' stranaka da glasaju za njihove kandidate, ne može se smatrati direktnom akcijom radnika kojom uče kako se izboriti za sebe, kako direktno rukovoditi svojim organizacijama ili kako u nekoj budućnosti samoupravljati društvom. S druge strane socijalizam kao podružvljanje radnih mjesta, odnosno vraćanje kontrole među radnike i zajednicu, ne može se svesti na nacionalizaciju i državnu kontrolu. Država nije 'neutralno oruđe' koje služi vlasniku, već u sebi nosi klasnu opresiju, hijerarhiju i prisilnu centralizaciju.

Sve metode koje ne potiču građenje samopouzdanja, oslanjanje na vlastite snage, razvijanje vještina i aktivno sudjelovanje radnika i širih masa, najčešće samo stvaraju sloj birokracije, koji nije za radikalnije društvene promjene, već za humanije rukovođenje kapitalizmom. Uostalom, povijest je puna primjera, a 'parlamentarni socijalisti' pokušavaju svoju strategiju primijeniti od kasnog 19. stoljeća. Toga su svjesni i oni, pa neki od njih iskreno pokušavaju izgraditi borbene i demokratske organizacije radnika i širih masa.

Što je onda alternativa plaćenim profesionalcima i prepustanju života državnoj birokraciji?

Društvena je činjenica kako se svjesnost radnika i širih masa ubrzano razvija ako su isti direktno uključeni u društvene borbe i međusobnu solidarnost. Direktno hvatanje u koštac s problemima koje nam serviraju gazde, političari, kapitalizam i država, kroz štrajkove, okupacije i mili-

tantnije prosvjede, gradi samopouzdanje, svijest o vlastitoj snazi, kapacitet i želju za društvenim promjenama. Ako ne postoje plaćeni sindikalni ili stranački birokrati, koji će taj proces uvijek sabotirati zbog vlastitih privilegija, inicijative, organizacije i sindikati, kojima rukovode radnici na principu 'jedan čovjek jedan glas', dio su procesa kojim se radnici i šire mase formiraju u snagu sposobnu dovesti u pitanje vladajuću klasu i njezinu dominaciju društvom. Samoupravljanje društvom bez kapitalizma, ukorijenjeno je u samoupravnom karakteru organizacija radnika i širih masa koje trebamo izgraditi danas, ako nas zanimaju radikalnije društvene promjene. U suprotnom nam se događa poznati scenarij; 'partija dala, partija oduzela', koji smo mogli vidjeti na području bivše Jugoslavije 90-ih.

'Ali, to je u našim uvjetima teško ili gotovo nemoguće' - reći će neki. Istina, ali da su društvene promjene lagane, događale bi se svakodnevno.

Izvor: Electoral Road to Socialism? (Tom Wetzel)

Prijevod: Mreža anarhista

Ateneum

Ateneumi su institucije koje su postojale u Španjolskoj i u španjolskom govornom području, a neke postoje još i danas. Formirale su se već od 1880-ih kao kulturne organizacije radnika, zbog velikog nedostatka formalnog obrazovanja. Od aktivnosti koji su se događali u tim u biti socijalnim centrima, mogle su se naći izdavačke djelatnosti, organizacija izleta u prirodu, predavanja, kazalište, recitacije, debate, tečajevi

esperanta, knjižnice, prostori sindikata itd.

Sve ove aktivnosti su uglavnom financirali sami korisnici kroz samodoprinos. Premda su ove institucije koristili i građanski (buržujski) krugovi, ateneumi su u biti bili važna institucija anarhosindikalističkog pokreta, koji je na njima ostavio trajan utjecaj, pogotovo kroz svoje racionalističke i progresivne škole za djecu radnika. Vođenje ateneuma bilo je organizirano kroz direktnodemokratske skupštine korisnika, koji su sami upravljali tom institucijom. Ateneumi koji nisu bili pod anarhističkim utjecajem uglavnom su potpali pod utjecaj socijaldemokrata, koji su rado primali državne subvencije.

Porijeklo riječi ateneum dolazi od grčke božice mudrosti Atene, stoga su oni bili promatrani kao središta u kojima se širi kultura. Današnji pandan kojeg anarhisti koriste, uglavnom se odnosi na samoorganizirane i samofinancirane socijalne centre, koji su nadišli supkulturne okvire skvotova i služe kao važna mjesta kontakta anarhista sa širom zajednicom i radnicima.

Tekst priredilo izdavaštvo Društva otpora, studeni 2020.

Bugarska anarhistička priča – Dosje subjekta 1218 (Aleksandar Nakov)

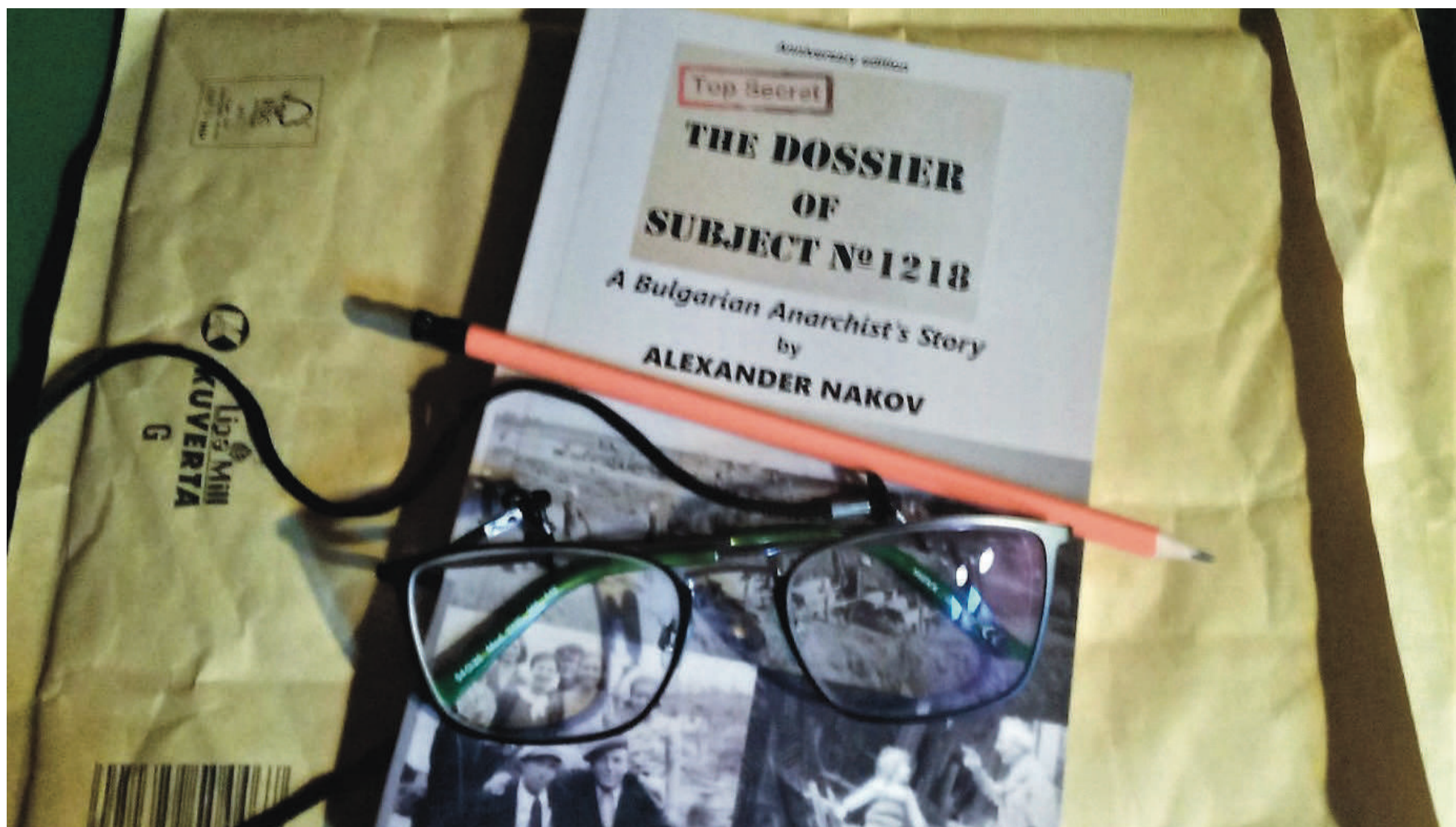
Donosimo vam priču anarhističkog militanta iz Bugarske, Aleksandra Nakova, koji je preminuo 2018. u svojoj 99. godini. Njegova autobiografija ujedno je biografija anarhističkog pokreta Bugarske od 1936. kada u 17. godini postaje anarhista. Ono što je posebno interesantno, jest da je u našoj regiji postojao tako masovan anarhistički pokret u istom periodu kao za života Nakova, vjerojatno bi doživio istu sudbinu ras-trgnut u borbi radnika protiv fašista i staljinista. Priča Nakova je priča stotine bugarskih anarhista, koji su prvo preživljavali fašističke zatvore, da bi zatim morali istu priču ponavl-

jati kroz boljševičke koncentracijske kampove, kojih je u zemlji postojalo 86.

Raspadom Sovjetskog saveza pada i boljševizam u Bugarskoj, nakon lažne revolucije 1989. godine. Vladajuća komunistička partija kako bi prikrila svoje zločine dijeli se na 'nove' partije: Socijalističku partiju i Uniju demokratskih snaga. U Uniju ulaze najodaniji pripadnici stare partije i počinju propagirati demokršćanstvo. Demokrate 90-ih imaju najbrojnije članstvo. Zvuči li poznato?

Organizirani anarhistički pokret u Bugarskoj počinje par desetljeća prije rođenja Nakova, s organiziranjem Federacije anarhokomunista Bugarske (FAKB, bug. ФАКБ, engl./franc. FACB) 1919. godine, kojoj je prisustvovalo 150 delegata. No napore anarhista možemo pratiti i prije tog događaja, poput organiziranja prvog Sindikata učitelja u Bugarskoj 1895. godine, zatim izdavačke kuće *Bezvlastie* 1908., koja je objavljivala sve esencijalne anarhističke tekstove. Anarhistički časopis *Probuda* osnovan je 1912., a kasnije je postao službeno glasilo Federacije anarhokomunista Bugarske (FAKB),

časopisi *Rabotničeska misal* i *Osvoždenie* su osnovani 1914. godine. *Rabotničeska misal* je 1923. imala tiražu od 7 500 primjeraka, distribuirana na 140 lokacija.

Bugarski anarhisti su od svojih početaka osnivali među seljacima i radnicima sindikate, kooperative, kulturalne grupe (npr. kazališne i esperanto, ali i pokret trezvenjaka), slobodne škole i knjižnice. Također, oni su organizirano, njih 30-ak, putovali boriti se 1930-ih u Španjolsku na strani anarhista, a nastavili su djelovati u ilegali prvo za vrijeme fašista, a zatim za vrijeme boljševika koji su 600 anarhista otpremili 1948. godine u koncentracijske kampove, u kojima su se, interesantno, našli i grčki partizani.

U periodu između pada fašizma i konsolidacije boljševičke vlasti anarhistički utjecaj je poprimio masovan karakter. Boljševici su prvo pokušali ucjenama i prijetnjama odvratiti ljude od anarhista, ali poš-

to nisu uspjeli oslonili su se na čistu silu. Njih 100-tinjak se spasilo bijegom iz zemlje, ponajprije u Francusku, gdje su osnovali Bugarsku anarhističku uniju i glasilo *Naš put*. 1990-ih anarhisti u Bugarskoj su izašli iz ilegale i djeluju i danas kroz Federaciju anarhista Bugarske (FAB) s glasilom *Svobodna misal*, Autonomni radnički sindikat (ARS) i antifašističke grupe.

Zašto je onda anarhistički pokret u Bugarskoj prešućen, ako je bio duboko usađen u radnički i seljački pokret? U predgovoru knjige (*The Dossier of Subject No 1218, A Bulgarian Anarchist's Story by Alexander Nakov*) Rob Blow pokušava dati odgovor s pristupom službene historiofije i povjesničara, koji su pratili samo pro-sovjetske i pro-zapadne izvore, između kojih nije postojalo mjesta za simpatije ili postojanje anarhista. S jedne strane pro-kapitalistička strujanja među akademikima, a s druge strane pro-sovjetska, od kojih niti jedna nije blago-

naklono gledala na anarhiste.

Unatoč tome, policijska dokumentacija ostaje najvjerniji prikaz anarhističkog pokreta u svijetu, pa tako i u Bugarskoj. Aleksandar Nakov je 1999. dobio dozvolu da podigne policijske spise o sebi, točnije 4 arhive od kojih je svaka imala 250 stranica. Tada je shvatio da je stalno bio nadziran, od strane policije, hrpe doušnika, pa preko ucjenjivanja, i od strane susjeda, rodbine, prijatelja i djece. Zaključit ćemo njegovim riječima ovu recenziju i prikaz knjige: *Niti jedna partija ne može ponuditi slobodu i socijalnu ravnopravnost (...) današnja trula demokracija će vrlo moguće vratiti još jednu diktaturu, u principu već je imamo - diktaturu dolara.*

Za sve one koje zanima knjiga mogu se obratiti direktno Anarhističkoj federaciji u Bugarskoj (FAB) na fab@a-bg.org

Mreža anarhista Sjeverozapad

Nakon višegodišnjeg povlačenja na teritorij Istre i Kvarnera, opet smo se osposobili prodrijeti i na sjeverozapad Hrvatske. Nekada smo bili nacionalna anarhosindikalistička organizacija, koja je prošla period regionalizacije i spajanja s anarhističkom federacijom iz Slovenije. Opet smo spremni svoje zavjereničke pipke staviti na veći teritorij zemlje s ciljem poticanja kulture otpora i solidarnosti.

Za razliku od Istre i Kvarnera gdje smo svoje aktivnosti vezivali

uglavnom za brodogradilišta, te uslužni turistički sektor kada smo promovirali borbeni sindikalizam, na sjeverozapadu zemlje imamo priliku vidjeti klasične radnike u tvornicama, koji se susreću s ponižavajućim uvjetima, osobito sada za vrijeme korone.

Na ovaj korak smo se i odlučili jer smo vrlo često dijelili sličan svjetonazor između Istre i Kvarnera te sjeverozapada zemlje, što se moglo vidjeti i po pitanju općeg anti-klerikalnog i progresivnog

raspoloženja i sentimenta populacije na referendumu vezanom za prava seksualnih manjina i sl.

Djelovanje ćemo prilagoditi lokalnom kontekstu vrlo problematičnog stanja radničkih prava i životnog standarda te regije. S vremena na vrijeme ćemo i predstaviti povijest lokalnih borbi te trenutne specifične uvjete.

Otmicom gazde podigli životni standard

Sergio Molaguero je bio industrijalac, pravi feudalni lord obuće koji je iskoristio situaciju tik pred vojnu diktaturu u Urugvaju 1973., kako bi dodatno izrabljivao i ponižavao radnike, a ponekada je naručivao i njihova premlaćivanja, ako bi se usudili suprotstaviti politici njegovog poduzeća.

Ono što sigurno nije očekivao da će ga anarhisti iz OPR-33 (oružanog krila anarhističke federacije FAU) oteti i tražiti otkupninu. Godine 1972. u svibnju anarhisti su nazvali njegovog odvjetnika kako bi ga obavijestili o otmici, ali i o uvjetima otkupnine. Tražili su da se svakom radniku njegove firme isplati 20 000 pesosa (sve zajedno oko 10 milijuna dolara), da se za djecu grada Svete Lucije ostavi u nekoliko radničkih kvartova pred školama 150 pari cipela, 150 jakni, 150 hlača, 150 vodootpornih jakni i 150 dugih majica.

Nakon što su svi uvjeti bili ispunjeni, otpušteni radnici vraćeni na posao, kojima je ujedno priznat sindikat, a djeci podijeljene potrebštine i radnicima novac, industrijalac Molaguero je pušten na slobodu.

**MASA SJEVEROZAPAD | MREŽA ANARHISTA -
DRUŠTVO OTPORA, HRVATSKA**

MASA NORTHWEST | NETWORK OF ANARCHISTS, CROATIA (MASA-FAO-IFA)
 MASA NORDWEST | NETZWERK DER ANARCHISTEN, KROATIEN (MASA-FAO-IFA)
 MASA NOROESTE | RED DE ANARQUISTAS, CROACIA (MASA-FAO-IFA)

KONTAKT: MASA-SZ@RISEUP.NET

Anarhisti su usvojili takvu vrstu borbe zbog sve češćih ubojstava i 'nestajanja' sindikalaca i anarhista u Urugvaju, kada su gazde maksimalno iskoristili vojnu diktaturu kako bi učvrstili svoju moć. FAU koji je osnovan 1956., te je predstavljao jednu od najjačih anarhističkih organizacija u Latinskoj Americi postoji i danas.

Izvor: The Federacion Anarquista Uruguay (FAU): Crisis, Armed Struggle and Dictatorship, 1967-1985

Pogled na Rijeku

Za puno stvari smo mislili da su nemoguće sve dok ih nismo ostvarili u Rijeci. Stvari koje su nas zauvijek promijenile bile su upravo iskustva stečena na ulicama 'grada koji teče'.

Studentske okupacije fakulteta kada su studenti samoorganizirano zauzeli svoje zgrade i njima rukovodili sve do ispunjena zahtjeva za besplatnim obrazovanjem, pokreta koji je 2009. zahvatio cijelu zemlju na proljeće i jesen s masovnim prakticiranjem direktne akcije i direktne demokracije.

Ulični prosvjedi Protiv EU, socijalnih rezova i privatizacije javnih dobara od 2008. do 2013. gdje su crvenocrne zastave postale stalna prijetnja, a tisuće letaka i novina podijeljeni su zainteresiranima, blokade prometnica i normalnog funkcioniranja grada, simbolični napadi prosvjednika na zgradu Gradskog vijeća, stranačke zgrade, ureda HDZ-a i banke, divlji štrajkovi u

3.MAJ-u, te prvi kazneni progoni 2014. koji traju i danas. Kazneni progoni i policijski izgon nas nisu spriječili da ostanemo prisutni letcima na prosvjedima i crvenocrnom zastavom koja bi povremeno iskrsnula od 2014. do danas.

Mreža anarhista se danas proteže Istrom i Kvarnerom, te na sjeverozapadu Hrvatske, no nikada nećemo zaboraviti Rijeku gdje smo se mnogi i upoznali. Njuškama koji su nas pokušali zatrti možemo jedino reći da borbu i iskustva koja smo sakupili širimo regijom i dalje. Naš

pogled na Rijeku možete protumačiti kao nostalgičan, ali budite uvjereni da mnogi gutaju knedle i mole se da je samo to u pitanju.

* * *

Za više potraži: blokade fakulteta, Slobodarski blok, Mreža uzajamne pomoći, Koordinacija prosvjeda Rijeka, 15 October planetarni prosvjed, Occupy i Anonymous pokret, Mreža anarhosindikalista Rijeka, Mreža anarhista Rijeka

Prvi film izdavaštva Mreže anarhista

Mnogi i danas kada se toga prisjete nisu sigurni jesu li te stvari bile realne ili su jednostavno bile splet vrlo čudnih nesretnih okolnosti. Za dvoje profesora karijera je puno brže završila nego što je uopće i počela. Dugogodišnja organizacija prosvjeda, sukobi s policijom i kazneni postupak bez kraja, ovaj kratki dokumentaristički film 'Glavom kroz zid - vrijedilo je' (2020.) čine dokumentom vremena kojeg se većina nerado sjeća.

Ovaj film dočarava period anarhističkih aktivnosti od 2008. do 2020. godine u Hrvatskoj fokusirajući se na Kvarner i Istru, ali i puno širu priču diljem Hrvatske, ali i Slovenije, Italije, Grčke, Njemačke,

Švicarske i Španjolske. On je dokument koji oslikava godine organiziranja, borbe i pravosudnih trakavica.

Autorstvo potpisuje izdavaštvo Mreže anarhista povodom 4. godišnjice presude iz 2016. godine u Rijeci. U filmu su korišteni arhivski materijali i snimke u periodu od 2008. do 2020. godine, koji su javno dostupni ili su dani na korištenje iz privatnih kolekcija svjedoka tog vremena. U to spadaju i fotografije i grafike, koje se odnose na studentske okupacije fakulteta, ulične prosvjede, štrajkove i propagandne grafike korištene za razne svrhe. Za zvučni dio filma iskorišten je intervju iz 2016. godine između Radio

Borbe i Eugena Babića, nakon presude u kaznenom postupku koji traje od 2014., te zvučni zapis dijela prosvjeda iz 2013. nakon kojeg se odvio napad policije na prosvjednike, kada je 15 policajaca sudjelovalo u privođenju Eugena, pri čemu su stradali i drugi, uključujući i policajca.

Film je namijenjen onima koji ne znaju, za one koji se žele prisjetiti i za one koji su mislili da je priča gotova.

Cijeli film je dostupan za javnost online (YouTube, Facebook, Kolektiva.media, Vimeo, Dailymotion, RuTube, NicoVideo, Pandora.tv, Tune.pk, Archive.org itd.), uz podnaslove/titlove na engleskom i slovenskom jeziku. Uskoro će biti objavljeni i podnaslovi na španjolskom te njemačkom jeziku.

